

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι Έρευνες της Κοινής Γνώμης

ΕΡΩΤΗΣΗ: Να ρωτήσω τον κ. Λιαρέλλη: Τον τελευταίο καιρό βλέπουμε στα κανάλια, στα διάφορα πάνελ, τη στάση του δημοσιογραφικού κόσμου ο οποίος στην ουσία έχει χωριστεί σε δύο, άντε δυόμισι, «κλαδικές»! Είναι κάποιο βίτσιο οι δημοσιογράφοι να θέλουν να γίνουν πολιτικοί, ή ξαφνικά τους έχει πάρει το ποτάμι και δεν ξέρουν πού να σταθούν; Και αφού πλέον έχουμε τις κλαδικές στους δημοσιογράφους, επίσημα, ποια είναι η αξιοπιστία κάθε δημοσιογράφου όταν πάει να ενημερώσει τον κόσμο ως προς την ανάγνωση και τα ευρήματα κάποιας δημοσκόπησης – όσο κι αν αυτή είναι τέλεια και έχει γίνει σύμφωνα με τα διεθνή standards;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Ένα μικρό σχόλιο: Ο Νηλ Πόστμαν υπήρξε καθηγητής, διευθυντής στο Τμήμα Επικοινωνίας στο New York University. Στο ενδιαφέρον βιβλίο του «Technopolis» έκανε κριτική στα εργαλεία, στις δημοσκοπήσεις και στο δεύτερο, το «How to watch the news» (Πώς να βλέπετε τις ειδήσεις), έκανε κριτική στην τηλεόραση. Όπως ανέφερε, εκείνο που έχει σημασία τόσο στις δημοσκοπήσεις όσο και στην τηλεόραση, που δεν είναι το θέμα μας τώρα, είναι να ξέρουμε τα όρια του εργαλείου. Ιδού μια μικρή ιστορία που λέει μέσα, για να δείξει πόσο περιορισμένο είναι αυτό το εργαλείο των δημοσκοπήσεων και πόσο πολύ εμείς το έχουμε αναγάγει σε κάτι που είναι καταπληκτικό. Λέει λοιπόν για δυο καθολικούς παπάδες – και οι δυο καπνιστές – οι οποίοι θέλουν να μάθουν αν μπορούν να καπνίζουν την ώρα που προσεύχονται. Επειδή δεν ξέρουν πώς να το λύσουν αυτό το θέμα, αποφασίζουν να απευθυνθούν στον

Πάπα. Ο πρώτος γράφει ένα γράμμα και λέει «Άγιε Πατέρα, όταν προσεύχομαι μπορώ να καπνίζω;» Και φυσικά παίρνει μια απάντηση πολύ αυστηρή, ότι αυτό είναι τρομερή αμαρτία. Ο δεύτερος που είναι πιο ξύπνιος γράφει «Άγιε Πατέρα, όταν καπνίζω, μπορώ να προσεύχομαι;» Οπότε η απάντηση είναι: «Μα ασφαλώς τέκνο μου, γιατί οποιαδήποτε στιγμή μπορείς να προσεύχεσαι». Θέλω να πω ότι με τον διαφορετικό τρόπο που θέτει κανείς την ερώτηση, μπορεί να βγάλει ένα διαφορετικό συμπέρασμα για το αν κάπνισμα και προσευχή πάνε μαζί. Όταν ξέρει κανείς το εργαλείο και τα όρια του, τότε μπορεί να αντιληφθεί ότι δεν μπορεί να καλύψει πολλά πράγματα. Γι' αυτό ας πούμε για παράδειγμα παρουσιάζεται αυτή η υστερία κάποιος να θέλει τον κ. Σημίτη για πρωθυπουργό και για κυβέρνηση τη Ν.Δ. Και λέμε, μα πώς είναι δυνατόν; Είναι δυνατόν γιατί το εργαλείο είναι περιορισμένο. Από εκεί και πέρα, όταν το εργαλείο είναι περιορισμένο, είναι και πάρα πολύ εύκολο να χρησιμοποιηθεί και όπως το είπε και ο κ. Λιαρέλλης, προς όφελος αυτών που θέλουν οπωσδήποτε να αποδείξουν κάποια πράγματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θα ήθελα να ρωτήσω τον κ. Λιαρέλλη κατά πόσο η προβολή, η έντονη προβολή ειδικά από τα δελτία ειδήσεων ακόμα και έγκριτων καναλιών, επειδή «πουλάνε», ειδήσεων που δεν είναι σημαντικές αλλά είναι αρνητικές – διάφορα μικρογεγονότα που προβάλλουν μια εικόνα μιζέριας κι αυτό πια τα τελευταία χρόνια έχει γίνει καθημερινότητα – κατά πόσο λοιπόν αυτή η προβολή έχει βοηθήσει στην παγίωση της κριτικής για την καθημερινότητά μας και την έξυπνη εκμετάλλευσή της από το επιτελείο της Ν.Δ.; Και στα διάφορα reality, και μέσα ακόμη από τα δελτία ειδήσεων βλέπουμε μια δυστυχία, που όλοι ξέρουμε ότι δεν απεικονίζει την πραγματικότητα. Κατά πόσο αυτό λειτουργεί υπέρ της εκάστοτε αντιπολίτευσης;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μια ερώτηση για τον κ. Μαυρή με πρακτική σημασία. Αναφερθήκατε στις δημοσκοπήσεις που

κάνουν τα κόμματα, τις ιδιωτικές, για την επιλογή υποψηφίων σε τοπικό επίπεδο. Κατά πόσον αυτές είναι αξιόπιστες και χρήσιμες για να τις κάνει κάποιος ιδιώτης, ο οποίος ενδιαφέρεται να πολιτευτεί; Μπορεί να βγάλει κάποια συμπεράσματα για την απήχησή του; Το κόστος είναι σε όρια ανεχτά ή είναι εξωπραγματικό;

Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ: Να απευθύνω κι εγώ ένα ερώτημα στους δυο έμπειρους των εταιρειών. Πώς αισθάνονται που βρέθηκαν απότομα στο προσκήνιο και αποτελούν αντικείμενο εκκλήσεων για κρατική ρύθμιση; Την αγαπούν αυτή τη δημοσιότητα, ή τη φοβούνται; Και επίσης τη ρύθμιση που πήγαινε να κάνει προεκλογικά το υπουργείο Τύπου, ενώ μπορεί να την κάνει μετά τις εκλογές: τη θέλουν ή τη φοβούνται;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΟΥΜΠΗΣ: Επιτρέψτε μου να σας πω ότι δεν έχω ασχοληθεί καθόλου, δεν έχω ενημερωθεί σχετικά. Δεν φοβάμαι πάντως οποιαδήποτε ρύθμιση. Γενικά πιστεύω όμως ότι κάθε ρύθμιση θα είναι ατελής, δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει κανένα πρόβλημα, για τον απλούστατο λόγο ότι η εμπειρία και η γνώση δεν μπορούν να προσδιοριστούν από ένα νομοθέτημα που θα περιορίζει τη φαντασία ή την ικανότητα της ανάλυσης και του τρόπου σκέψης ενός ερευνητή. Αλλού είναι το πρόβλημα, το πρόβλημα ήδη φάνηκε από τα ερωτήματα που έθεσαν στον κ. Λιαρέλλη οι παριστάμενοι. Το θέμα είναι εάν οι δημοσκοπήσεις επηρεάζουν ή όχι την κοινή γνώμη με τον τρόπο που παρουσιάζονται. Εδώ δεν θα απαντήσω στον κ. Λιαρέλλη, θα απαντήσω στους ερωτώντες. Ακούστε κύριοι. Ένα από τα βασικά προβλήματα μιας σωστής έρευνας, είναι πώς θα περιορίσει στο ελάχιστο ή και θα εξαφανίσει τελείως την επιρροή της έντυπης και της ηλεκτρονικής κοινής γνώμης. Εάν λοιπόν θέλετε να παρακολουθήσετε κάτι, και αυτό να γίνει από τη μεριά σας με κριτική σκέψη, θα πρέπει να αντιπαρατεθείτε. Θα το καταλάβετε όταν δείτε ξαφνικά το ποιος είναι καλύτερος αρχηγός και τα ποσοστά που συγκεντρώνει, σε συνδυασμό με τον βομβαρδισμό των μέσων ενημέ-

ρωσης που έχει γίνει αυτές τις ημέρες. Π.χ. στην Ελβετία, όταν έγινε ένα δημοψήφισμα για τους ξένους, αν έπρεπε ή όχι να παραμείνουν στη χώρα ή να αυξηθεί ο αριθμός τους, όλος ο Τύπος ενίσχυσε τη στάση ότι πρέπει να παραμείνουν στη χώρα, έστω και με περιοριστικούς όρους. Παρά ταύτα, όταν έγινε το δημοψήφισμα το αποτέλεσμα ήταν υπέρ αυτών που ήθελαν να μειωθεί ο αριθμός των ξένων 49% με 51%. Τότε ξέσπασε μια μεγάλη συζήτηση και στην Ελβετία και στην Ευρώπη: «αν εμείς δεν υποστηρίζαμε την αντίθετη άποψη το 49% μπορεί να ήταν και 55% ή 60%». Αυτό είναι το πρόβλημα που λέμε σήμερα. Λοιπόν το θέμα της έντυπης και της ηλεκτρονικής κοινής γνώμης που επηρεάζει, αυτό σε μια έρευνα στρατηγικού σχεδιασμού αντιμετωπίζεται σε ποσοστό τουλάχιστον 90%.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΗΣ: Σχετικά με τα όρια του εργαλείου. Νομίζω ότι πρώτα από όλους οι ίδιοι οι άνθρωποι που κάνουν τις έρευνες γνωρίζουν αυτά τα όρια. Και νομίζω ότι πρέπει να το επισημαίνουμε διαρκώς; οι δημοσκοπήσεις είναι μια μορφή εμπειρικής κοινωνικής έρευνας και ως εκ τούτου έχουν σαφή όρια. Όρια που αφορούν τη δειγματοληψία, το θέμα του ερωτηματολογίου και της διατύπωσης που τέθηκε πριν, το θέμα των ερευνητών, το θέμα των διορθώσεων που γίνονται καθώς και των σταθμίσεων. Όλοι αυτοί οι παράγοντες, όλα αυτά τα πεδία της έρευνας που είναι σύμφυτα με τις έρευνες της κοινής γνώμης, υπάρχουν εκ γενετής, από τότε που ο Τζορτζ Γκάλοπ έκανε την πρώτη έρευνα. Η συζήτηση για τα προβλήματα των ερευνών και τα όριά τους ξεκίνησε πριν από 60 ή 70 χρόνια, στον Μεσοπόλεμο. Και, βεβαίως, επειδή εδώ δεν ανακαλύπτουμε την Αμερική, γνωρίζουμε ότι υπάρχει μια τεράστια εμπειρία πάνω σε αυτά τα θέματα.

Από την άλλη πλευρά είναι χρήσιμο ερευνητικό εργαλείο. Γιατί ας μη ξεχνάμε ότι μια μορφή εμπειρικής έρευνας προσθέτει δεδομένα. Ο ίδιος ο Γκάλοπ έλεγε ότι η συνεισφορά του Ινστιτούτου του είναι ότι έχει καταγράψει όλα τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα του 20ού αιώνα στην Αμερική.

Εκτός από το παράδειγμα της Αμερικής που είναι σε

επίπεδο δημοσκοπήσεων το πιο προχωρημένο, έχουμε κι εμείς μια μικρή εμπειρία: αναφέρθηκε πριν ο κ. Πλούμπης ο οποίος είναι παλαιότερος από μένα στην έρευνα. Έχουμε στοιχεία για εκλογές παλιότερες, έχουμε στοιχεία για την εκλογική συμπεριφορά, έχουμε στοιχεία για τις κοινωνικές αλλαγές. Και είναι τεράστιες οι αλλαγές που έχουν γίνει στην Ελλάδα τα τελευταία 10 χρόνια: το θέμα της μετανάστευσης, των νέων τεχνολογιών, της αγοράς εργασίας, της θέσης των γυναικών. Όλα αυτά τα φαινόμενα και τους μετασχηματισμούς της ελληνικής κοινωνίας, τα έχουμε παρακολουθήσει μέσα από τις έρευνες. Επομένως ως προς αυτή την πλευρά είναι αναντικατάστατο το εργαλείο – ειδικά στην Ελλάδα με την υπανάπτυξη, με την καθυστέρηση των κοινωνικών επιστημών αλλά και των δημόσιων ερευνητικών ιδρυμάτων και οργανισμών, όπου υπάρχει παντελής έλλειψη στοιχείων. Ακόμα και η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της χώρας είναι σε απερίγραπτο χάλι. Είναι ντροπή μας να μην έχουμε μια απογραφή του πληθυσμού της χώρας, η βασική έρευνα που έχει η χώρα να είναι ελλιπής. Δεν υπάρχει νομίζω αντίστοιχο παράδειγμα και, με αυτά τα δεδομένα, η θέση των εταιρειών που κάνουν έρευνες είναι περισσότερο ενισχυμένη.

Άρα ναι, υπάρχουν όρια του εργαλείου. Είναι όμως χρήσιμο το εργαλείο υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Νομίζω πάντως ότι δεν θα πρέπει να υπερβάλλουμε, κι εδώ υπάρχει πράγματι υπερβολή: υπερεκτιμάται το όριο του εργαλείου. Σας θυμίζω τις εκλογές του 2000 όπου καμία δημοσκόπηση, κανένα exit poll δεν θα μπορούσε να πιάσει εκείνο το αποτέλεσμα. Είναι παράλογο να ζητάμε από μια έρευνα τέτοια ακρίβεια. Δεν την έχει!

ΣΤΡΑΤΗΣ ΛΙΑΡΕΛΛΗΣ: Βέβαια ο κ. Μαυρής είναι ένας από τους δύο που έπεσαν μέσα στο αποτέλεσμα!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΗΣ: Όντως, αλλά αυτό δεν αναιρεί σε τίποτα τη συζήτηση περί ορίων. Πρέπει να είμαστε μετριοπαθείς με τις έρευνες και δεν πρέπει να τους ζητάμε πράγματα που δεν μπορούν να μας δώσουν.

Τώρα, ως προς τη ρύθμιση νομίζω ότι δεν έχει γίνει συζήτηση στην Ελλάδα. Ίσως ούτε εσείς γνωρίζετε ότι η ρύθμιση που υπάρχει (ο ισχύων νόμος που ψηφίστηκε εν κρυπτώ), απαγορεύει και την πραγματοποίηση ακόμη ερευνών, γεγονός που είναι παγκόσμια πρωτοτυπία. Σε καμία άλλη χώρα του κόσμου, ίσως μόνο στην Κίνα υπήρχε τέτοια ρύθμιση. Απαγορεύεται η πραγματοποίηση ερευνών και επιτρέπεται κατ' εξαίρεση για τα κόμματα. Αυτή είναι η διάταξη του νόμου που ισχύει. Η απαγόρευση δεν είναι ο κανόνας: στις χώρες της Ε.Ε., ούτε στις μισές δεν υπάρχει απαγόρευση. Υπάρχει σε κάποιες, αλλά εν πάση περιπτώσει έχει σοβαρές παρενέργειες. Ευνοεί την παραπληροφόρηση πρώτα από όλα, γιατί για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ο καθένας νομιμοποιείται να διαδίδει για προπαγανδιστικούς λόγους ανορθολογικά στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, ενώ η έρευνα, αν γίνεται σωστά, είναι μια ορθολογική προσέγγιση που ενισχύει την πληροφόρηση των πολιτών. Δεύτερο είναι αντισυνταγματική η απαγόρευση γιατί εισάγει δυο κατηγορίες πολιτών. Αυτούς που γνωρίζουν – οι οποίοι ανήκουν στα κομματικά επιτελεία που κάνουν έρευνες και ξέρουν τι γίνεται – και σε αυτούς που δεν γνωρίζουν, μια και οι έρευνες δεν δημοσιοποιούνται. Επομένως υπάρχει μια κατάφωρη παραβίαση του Συντάγματος. Μάλιστα υπάρχει και πρόσφατη νομολογία και στη Γαλλία και στον Καναδά εις βάρος των απαγορεύσεων: στην Γαλλία κατέπεσε η απαγόρευση.

Ένα δεύτερο πιο σοβαρό ζήτημα είναι ότι η θεσμοθέτηση της ρύθμισης κρατικοποιεί και περιβάλλει με μεγαλύτερο κύρος τις δημοσκοπήσεις, τις καθιστά θεσμό – και είναι ένας άτυπος θεσμός, δεν είναι αντιπροσωπευτικός θεσμός. Νομίζω λοιπόν ότι η λύση στις δημοσκοπήσεις δεν είναι ούτε η περαιτέρω ενίσχυσή τους, ούτε η καταστολή τους. Είναι η απομυθοποίησή τους, στα πλαίσια της κατανόησης του τι μπορεί να μας προσφέρουν ως επιστημονικό εργαλείο και βεβαίως η καταπολέμηση της χειραγωγικής χρήσης τους.

Κλείνω με αυτό το σημείο: Νομίζω ότι η ευθύνη για τις δημοσκοπήσεις αφορά τις εταιρείες που κάνουν τις έρευ-

νες, αφορά και τα μέσα που δημοσιοποιούν τα αποτελέσματα και πολλαπλασιάζουν την επιρροή τους. Γιατί αν εγώ κάνω μια δημοσκόπηση και την έχω στην τσάντα μου, αν δεν τη δημοσιοποιήσω και τη συζητήσω μόνο με δυο-τρεις ανθρώπους, δεν έχει καμία επιρροή. Η δημοσκόπηση αυτή, όταν βγει από την βαλίτσα και βγει στο γυαλί ή στο πρωτοσέλιδο, τότε είναι που αποκτά ισχύ. Ας μην ξεχνάμε λοιπόν αυτό το βασικό. Και βεβαίως ευθύνη έχει και ο τρίτος εταίρος που είναι τα πολιτικά κόμματα και οι πολιτικοί. Νομίζω ότι το μερίδιο ευθύνης των εταιρειών περιορίζεται στην ορθή παραγωγή, στην ορθή διεξαγωγή των ερευνών, στην τήρηση των κανόνων δεοντολογίας για την πραγματοποίηση ερευνών και την παρουσίασή τους. Από εκεί και πέρα οι εταιρείες δέχονται πράγματι πιέσεις. Και νομίζω ότι αυτό το κλίμα της κομματικοποίησης που διαμορφώνεται – το λέω με παλιούς όρους – της στοίχισης των μέσων (άρα των πελατών των εταιρειών) αλλά και των ίδιων των κομμάτων, όλη αυτή η ιστορία προφανώς ασκεί πίεση. Δεν εννοώ χοντροκομμένη αναγκαστικά: η πίεση που δέχεται μια εταιρεία μπορεί να είναι έμμεση, μπορεί να είναι ένα κλίμα κι αυτό δεν είναι βεβαίως ελληνικό φαινόμενο, είναι διεθνές. Όσο αντιμετωπίζεται πολιτικά, υπεύθυνα και ώριμα η δημοσίευση και η χρήση των ερευνών, τόσο ελαττώνεται κι αυτή η πίεση, οπότε νομίζω ότι μπορεί να βρεθεί ένα σημείο ισορροπίας. Στην Ελλάδα αυτή η υπόθεση έχει πάρει διαστάσεις υστερίας, όπως πολλά άλλα πράγματα στη χώρα. Ίσως μπορεί να το αποδώσει κανείς και στο πρόσφατο του γεγονότος: στην ουσία συζητάμε για τόσο μαζική χρήση των ερευνών τα τελευταία 10 χρόνια. Ίσως είναι θέμα ωρίμανσης. Εγώ είμαι αρκετά απαισιόδοξος όσον αφορά αυτή την πλευρά, γιατί δεν βλέπω θετικά την κατάσταση, αντιθέτως – και πρέπει να το πούμε – έχει επιδεινωθεί. Η χρήση των ερευνών που γίνεται είναι και χειρότερη και περισσότερο χειραγωγική.

Είναι πολύ μεγάλα τα μεγέθη, είναι πολύ μεγάλη η πολιτική ευθύνη για τη διαχείριση των ερευνών. Νομίζω ότι οι εταιρείες, που δεν είναι και ως εταιρείες ιδιαίτερα ισχυρές, δεν μπορούν από μόνες τους να τα αντιμετωπίσουν. Όσο

για το θέμα της αξιοπιστίας των τοπικών ερευνών, υπό ορισμένες προϋποθέσεις είναι αξιόπιστες οι έρευνες των προσώπων. Άλλωστε αυτές οι έρευνες, που αφορούν πια τις προσωπικές καμπάνιες προσώπων, είτε αυτοί είναι βουλευτές είτε είναι αξιωματούχοι τοπικής αυτοδιοίκησης, είτε στο μέλλον περιφερειάρχες, αποτελούν και θα τείνουν να αποτελέσουν μεγάλο κομμάτι του τζίρου και του αριθμού των ερευνών και υπό ορισμένες προϋποθέσεις είναι αξιόπιστες.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΛΙΑΡΕΛΛΗΣ: Επηρεάζει την κοινή γνώμη η έρευνα; Είναι προφανές ότι την επηρεάζει. Εγώ δεν το έθιξα, νόμιζα ότι έγινε σαφές: είναι προφανές ότι την επηρεάζει. Σε ό,τι αφορά το εργαλείο, το θέμα είναι αν το χρησιμοποιούν με τον σωστό τρόπο. Δεν θα συμφωνήσω με το ότι είναι παράδοξο πως ο Σημίτης έβγαине καταλληλότερος πρωθυπουργός, ενώ οι πολίτες έδειχναν να προτιμούν τη Ν.Δ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΗΣ: Αυτό είναι θέμα ερμηνείας.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΛΙΑΡΕΛΛΗΣ: Ακριβώς, είναι θέμα ερμηνείας. Ασφαλώς υπάρχει εξήγηση, όπως προφανώς υπάρχει εξήγηση και για τα όποια συμπεράσματα βγάζουμε από τις έρευνες, όπου βεβαίως υπάρχει ο υποκειμενισμός. Δημοσιεύτηκε προ δέκα ημερών μια έρευνα της MRB στην «Καθημερινή» για την καταλληλότητα. Ένα από τα ερωτήματα ήταν η καταλληλότητα του πρωθυπουργού.

Στο κλίμα των ημερών σχολίασα πριν το γεγονός ότι προηγείτο στη συγκεκριμένη έρευνα ο Καραμανλής του Παπανδρέου ενώ την ίδια μέρα στο «Έθνος», στη Metron Analysis, ο Παπανδρέου προηγείτο του Καραμανλή. Προσωπικά σχολίασα το 11,5% που έπαιρνε ο Σημίτης ενώ είχε διατυμπανίσει ότι φεύγει: 11,5% των πολιτών έλεγε «όχι, εσύ είσαι καλύτερος». Αυτό, λοιπόν, ήταν κατά την άποψη μου ένα εύρημα και ένα συμπέρασμα που έπρεπε να προτάξω. Πιθανώς υποκειμενικό, ως προς την ιεράρχησή του. Αλλά επ' αυτού κρίνομαι και σαν δημοσιογράφος. Ή κρίνονται και τα μέσα, τα οποία διαμορφώνουν οι δημοσιογράφοι.

Σε ό,τι αφορά την «κλαδική» δημοσιογράφων δεν είναι εύκολη η απάντηση: πράγματι υπάρχουν αυτά τα φαινόμενα. Πιθανώς να εντάσσομαι κι εγώ σε αυτά ή να μην εντάσσομαι, δεν θέλω να ανοίξουμε αυτή τη συζήτηση, είναι πολύ μεγάλη. Απλώς θα έλεγα ότι όπως δεν πρέπει να αντιμετωπίσουμε ισοπεδωτικά τους πολιτικούς αν «τα παίρνουν» ή όχι, ή τους γιατρούς, αν παίρνουν φακελάκια ή όχι, το ίδιο να αντιμετωπίσουμε και τους δημοσιογράφους. Νομίζω ότι αισθητήριο και κριτήριο υπάρχει: αλλιώς οδηγούμαστε στη χειρότερη μορφή αδικίας που είναι η ομοιομορφία.

Στην Ελλάδα του 2000 κάποιες εταιρείες, δύο, έπεσαν μέσα στο exit poll τους, παρά το γεγονός ότι το αποτέλεσμα ήταν στα όρια του στατιστικού λάθους. Κάποιες δεν έπεσαν μέσα. Στη Γερμανία, την ίδια περίοδο επί ενάμισι μήνα με αποτέλεσμα εκλογών έξω από τα όρια του στατιστικού λάθους, όλες οι εταιρείες δημοσκοπήσεων έπεφταν έξω, διότι έδιναν νίκη του αντίθετου κόμματος με πάνω από 5 μονάδες διαφορά! Έγινε λάθος. Δεν έγινε λόγος για συμφέροντα που υπήρχαν, γιατί φαντάζομαι ότι συμφέροντα υπάρχουν και στη Γερμανία, φαντάζομαι ότι η οικονομία επιχειρεί να ποδηγετήσει την πολιτική και στη Γερμανία. Έγινε λάθος!

Πολλές φορές λοιπόν, λόγω της εμβρυακής ακόμη μορφής των ηλεκτρονικών ιδιωτικών μέσων, που έχουν λίγα χρόνια ζωής στην Ελλάδα, αλλά και των εταιρειών δημοσκοπήσεων, έχουμε μια υστερία – και λόγω των αντανακλαστικών μας ως λαού. Έχουμε όμως και μια αυτοτροφοδοτούμενη υστερία, θεωρώντας ότι εδώ ανακαλύπτεται η Αμερική ενώ αυτό έχει συμβεί πριν από 500 χρόνια! Πάρα πολλές φορές λόγω υποκειμενισμού, αρκετές φορές υστερόβουλα ή και κακοπροαίρετα, ακόμη και λόγω χρόνου ή λόγω χώρου στον Τύπο, τα ευρήματα παρουσιάζονται αποσπασματικά. Ακόμα και αν υπάρχει διάθεση προσέγγισης με φαρμακευτικό ζυγό και με πλήρη αντικειμενικότητα, από τη στιγμή που τα ευρήματα μιας έρευνας παρουσιάζονται αποσπασματικά και όχι ολοκληρωμένα, πραγματικά υπάρχει ο κίνδυνος της στρεβλής παρουσίασης αυτών καθεαυτών των ευρημάτων και συνολικά της έρευνας.

Κλείνοντας, θα συμφωνήσω μαζί σας, ότι πράγματι, είναι μίζερη η εικόνα που αποπνέουν πολλές φορές τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης. Σχεδόν πάντοτε. Θέλω να συμφωνήσετε μαζί μου ότι όσες φορές έχουν γίνει προσπάθειες να μην υπάρχει αυτή η μίζερια στην τηλεόραση δεν το είδαν οι τηλεθεατές. Δεν θέλω να πω παραδείγματα, είναι γνωστά. Και ολοκληρώνω λέγοντας για τη ρύθμιση μια και ετέθη, είμαι κατά της αρχής των ρυθμίσεων, συμφωνώ με τον κ. Παπαγιαννίδη.